

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: marie.torn@regeringskansliet.se

Yttrande över delbetänkandet SOU 2023:28 Samhället mot skolattacker

Dnr U2023/02013

Sammanfattning

Skolverket delar utredningens övergripande bedömning om att skolans inre arbete med att skapa goda relationer och motverka mobbning är avgörande för att förebygga våldsdåd i skolmiljöer.

Skolverket instämmer i utredningens bedömning om att det på många ställen redan finns etablerade samverkansformer på lokal nivå som kan vara lämpliga för att hantera ärenden om oro för skolattacker.

Skolverket tillstyrker förslaget om att det nationella centrum mot våldsbejakande extremism (CVE) som finns inom Brottsförebyggande rådet (BRÅ) ges i uppdrag att stödja kommuner, myndigheter och andra aktörer i individärenden och i samband därmed hantera personuppgifter vid oro för skolattacker.

Skolverket delar inte utredningens bedömning om att det finns skäl att överväga att CVE ska organiseras som en egen myndighet.

Skolverket samverkar med CVE och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för att utveckla ett metodstöd för att förebygga och hindra våldbejakande extremism och skolattacker.

Kapitel 3 Fenomenet skolattacker

I kapitlet beskrivs olika bakgrundsfaktorer som lett fram till att gärningspersoner planerat och genomfört skolattacker i USA, Tyskland, Finland och Sverige.

Även om vissa generella mönster kan identifieras – till exempel att förövaren oftast är pojke eller man i åldern 13–19 år, varit (eller är) utsatt för mobbning, upplever sig isolerad eller befinner sig i ett socialt utanförskap – så finns det även väsentliga variationer i fråga om bakgrund, tillvägagångssätt, vapen, personens emotionella motiv och handlingar. Fenomenet skolattacker rymmer såväl unika individuellt betingade omständigheter som generella mönster.

Skolverket betonar liksom utredningen vikten av att vårda nära och goda relationer i all skolverksamhet såväl mellan vuxna och elever som elever emellan. Lokal kännedom, kontinuerlig informationsdelning och ett nära samarbete mellan de aktörer som kommer i kontakt med barn och unga kan förebygga och förhindra attacker mot skolor. Myndigheten bedömer därför, liksom i tidigare yttranden (dnr 2023:1014 och 2019:434), att en nära samverkan och samordning av insatser mellan skolan och andra verksamheter såsom socialtjänsten, polisen, hälso- och sjukvården, ungdomsmottagningar samt barn- och ungdomspsykiatri för att förebygga, försvåra och förhindra våldsbrott oavsett art är av största vikt.

Avsnitt 5.2 Skolan arbetar med trygghet och studiero och för att förebygga kränkande behandling

I avsnittet redovisas skolans ansvar för att arbeta mot kränkande behandling. I detta sammanhang vill Skolverket även framhålla skolans ansvar för att arbeta mot diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567).

7.5 Etablerade samverkansformer kan vara lämpliga för hantering av oro för skolattacker

Skolverket delar utredningens bedömning om att det på många ställen redan finns etablerade samverkansformer på lokal nivå som kan vara lämpliga för att hantera ärenden om oro för skolattacker. Skolverket står också bakom utredningens bedömning om att åtgärder för att detaljreglera en samverkansstruktur i samtliga kommuner inte bör vidtas i syfte att enbart hantera skolattacker. Myndigheten understryker att ett lokalt förankrat samarbete över myndighetsgränser mellan skola, socialtjänst och polis är avgörande i allt brottsförebyggande arbete där barn och unga är inblandade¹. Därför bör även oro för våldsbrott i skolmiljö och skolattacker hanteras och integreras inom de befintliga lokala samverkansformerna. Skolverket instämmer i utredningens resonemang om att samverkan mellan lokala myndigheter bör regleras i överenskommelser för att säkra en stabil samverkan över tid, oavsett vilka personer som deltar i samverkansprocessen.

7.6 En central stödfunktion kan bidra på lokal nivå

Skolverket ser värdet i CVE:s upparbetade expertis och värdefulla kunskaper på området och tillstyrker att CVE fortsatt har en stödjande, upplysande och konsultativ roll i det förebyggande arbetet mot såväl våldsbejakande extremism som att förebygga och förhindra skolattacker och våldsdåd riktade mot andra verksamheter.

Skolverket tillstyrker även förslaget om att CVE ges i möjlighet att hantera personuppgifter i samband med oro för skolattacker. Skolverket vill dock betona vikten av att känsliga och skyddsvärda personuppgifter inte sprids och delas mellan olika aktörer utan författningsstöd.

---

¹ Flera myndigheter har också i uppdrag av regeringen att lämna förslag om en struktur för systematisk och långsiktig samverkan mellan myndigheter och aktörer på nationell, regional och lokal nivå (Ju2023/00972)

Polismyndigheten och socialtjänsten ansvarar för de brådskande insatser som är nödvändiga vid allvarliga hot. Inrättas ytterligare en central stödfunktion – med eller utan ett utredande uppdrag ner på individnivå – är det viktigt att säkerställa att värdefull tid inte går förlorad mellan det att en oro eller misstanke om ett allvarligt hot uppstått till det att ett hot sätts i verket. Skolverket vill i det här sammanhanget betona vikten av att ansvaret för en orosanmälan går direkt från skolan till socialtjänsten. Var och en som i sin tjänst hyser oro för barn och elever som är i riskzonen att begå brott eller far illa på annat sätt har skyldighet att anmäla sin oro till socialtjänsten.

Skolverket understryker nödvändigheten av samverkan, informationsöverföring och tydliga kontaktvägar mellan skola, socialtjänst och polis på lokal nivå för att förebygga allvarlig kriminalitet bland unga oavsett brottstyp. Utredningen framhåller att det finns möjlighet i gällande lagstiftning till informationsdelning, men att myndigheter och andra aktörer upplever att det utifrån befintlig sekretesslagstiftning är svårt om det saknas samtycke. Osäkerheten kring sekretess visar på ett behov av förtydliganden av lagstiftningen och beskrivningar av klara fall och exempel på när det är möjligt och till och med nödvändigt att bryta sekretessen.

7.6.6 CVE bör bli en egen myndighet

Skolverket anser inte att det finns skäl att överväga om CVE ska organiseras som en egen myndighet. Skolverkets uppfattning är att CVE även fortsättningsvis bör verka inom BRÅ. Det framgår inte av utredningen i vilken grad eller på vilket sätt en sådan specifik myndighet efterfrågas av lokala aktörer, skolhuvudmän, rektorer eller lärare. Det saknas också skäl att, utifrån en effektiv förvaltningsorganisation, bilda en liten myndighet där dagens synergieffekter med BRÅ kommer att saknas.

7.8 Tre myndigheter ska få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för skolväsendets förebyggande arbete mot skolattacker

CVE och MSB har tillsammans med Skolverket påbörjat arbetet med ett metodstöd mot våldsbejakande extremism och mot skolattacker. I framtagandet av metodstödet bör även Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, ges möjlighet att delta i enlighet med utredningens förslag. I detta arbete bör utredningens beskrivning av kunskapsläget (kapitel 3) med särskilt fokus på skolans förebyggande arbete mot mobbing och psykisk ohälsa (avsnitten 3.4 – 3.6), samt förändringen av det förebyggande analysarbetet från ”riskbedömning” till ”hotbedömning” tjäna som viktiga utgångspunkter. Med hänsyn till målgrupperna bör metodstödet integreras med Skolverkets stöd om säkerhet och krisberedskap. Skolverket publicerar också inom kort ett webbaserat stöd för att förebygga och hantera plötsliga kriser och våldsamma situationer. Materialet består av ett antal olika scenarier och är framtaget i samarbete med forskare från Mittuniversitetet. Skolverket har även givit Linnéuniversitetet och Mittuniversitetet i uppdrag att genomföra en kurs för rektorer om säkerhet och krisberedskap med start hösten

2023.² På så sätt tillgodoses utredningens förslag via ett antal olika pågående insatser som syftar till att förebygga, försvåra och förhindra skolattacker.

8.1.6 Det finns särskilda bestämmelser inom enskild verksamhet

Skolverket instämmer i den av utredningen redovisade tolkningen av begreppet obehörigen i bestämmelsen om så kallad tystnadsplikt i 29 kap. 14 § skollagen (2010:800) och att det finns skäl att låta bestämmelserna i sekretesslagstiftningen vara vägledande (prop. 1980/81:28 s. 22 jämförd med prop. 1979/80:2 Del A s. 167). Vi bedömer att tystnadsplikten i princip är densamma inom såväl enskilt som offentligt bedriven verksamhet även inom skolväsendet.

8.4 Nödvändigt utlämnande av information till CVE kan ske inom ramen för befintlig lagstiftning

Skolverket instämmer i utredningens resonemang om att individens samtycke enligt 10 kap. 1 § OSL kommer att vara viktigt för erforderlig informationsdelning till CVE. Skolan (förutom elevhälsans medicinska gren) kan även använda sig av generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL och dela information med stöd av 10 kap. 2 § OSL om förutsättningarna enligt varje bestämmelse är uppfyllda. I förtydligande syfte vill myndigheten beträffande enskilt bedriven skolverksamhet hänvisa till vad vi angett under rubriken 8.1.6.

På Skolverkets vägnar

Peter Fredriksson
Generaldirektör

Anders Palm
Enhetschef

I ärendets slutliga handläggning har även avdelningschefen Tommy Lagergren, chefsjuristen Erik Janzon samt biträdande chefsjuristen Eva Westberg deltagit.

---

² Inom ramen för uppdraget Fortbildning för rektorer i pedagogiskt ledarskap (U2011/1195/S).